

Борисова Т.М.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

МАРКЕТИНГОВІ ЗАХОДИ НА ВИКОНАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ЦІЛЬОВОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ З ПРОТИДІЇ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ У ТЕРНОПІЛЬСЬКІЙ ОБЛАСТІ

В рамках проведення контролю за виконанням Заходів на виконання Державної цільової соціальної програми з протидії торгівлі людьми у Тернопільській області протягом 2013 - I половини 2015 р. автором було проведено дослідження. Методами збору інформації були:

- письмове опитування у формі запитів на отримання публічної інформації до Міністерства соціальної політики України, Тернопільської обласної державної телерадіокомпанії України, Тернопільської обласної державної адміністрації, Тернопільського обласного центру зайнятості, обласного центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, служби у справах дітей Тернопільської облдержадміністрації, департаменту освіти і науки Тернопільської державної адміністрації, Тернопільської міської ради, департаменту охорони здоров'я Тернопільської обласної державної адміністрації, відділу з протидії торгівлі людьми та злочинами проти моральності УМВС України, департаменту сім'ї, молоді, фізичної культури та спорту Тернопільської обласної державної адміністрації,

- спостереження (моніторинг наповнення веб-сторінок структурних підрозділів органів державної влади);

- вивчення вторинної інформації (накази, розпорядження та інші документи, які стосуються теми дослідження і оприлюднені на сайтах органів державної влади).

Аналіз виконання заходів на виконання „Державної цільової програми протидії торгівлі людьми на період до 2015 року” в Тернопільській області (згідно Розпорядження голови обласної державної адміністрації 14.06.2013 № 253-од) виявив наступне:

1. Відсутня інформація про проведення заходів у 2014 році стосовно пункту «Налагодити проведення за участю дітей, учнівської та студентської молоді, їх батьків профілактичних та просвітницьких заходів щодо протидії торгівлі людьми», хоча у листах-відповідях на запит ТМЖК «Відродження нації» такі заходи згадувались. Очевидно, такі заходи були проведені у співпраці із партнерами-громадськими організаціями;

2. Відсутня інформація про заходи стосовно пункту «Організувати проведення роз'яснювальної роботи з дітьми працівників-мігрантів, дітьми-

сиротами та іншими категоріями дітей, які потребують соціального захисту, особами, що є їх батьками чи опікунами, особами, залученими до найгірших форм праці, безробітними, особами, що мають намір працевлаштуватися за кордоном». Зазначено, що центрами зайнятості та ЦСССДМ охоплені безробітні особи та багатодітні родини, але інші уразливі групи – ні;

3. Стосовно завдання «Здійснювати контроль за дотриманням суб'єктами підприємницької діяльності законодавства у сфері модельного, туристичного та розважального бізнесу, а також посередництва у працевлаштуванні за кордоном, порушення якого створює умови для торгівлі людьми» інформації немає;

4. Координаційна рада з питань сім'ї, гендерної рівності, попередження насильства в сім'ї та протидії торгівлі людьми у області (згідно звітів для Міністерства соціальної політики України) діяла, проте інформація, яка б ілюструвала діяльність цього органу (копії протоколів засідання, звітів тощо) на сайтах не оприлюднена. До складу Ради, затвердженого у 2013 р., входило 20% представників неурядових організацій, склад заплановано оновити у серпні 2015 р.;

5. З отриманої інформації можна зробити наступні висновки, що протягом 2013-2015 рр. проводилась різнопланова комунікаційна робота з метою попередження потенційних жертв торгівлі людьми про різні форми експлуатації:

- службою у справах дітей (бесіди у дитячих таборах оздоровлення та відпочинку на тематику протидії торгівлі людьми);
- у системі освіти (бесіди, міні-лекції, зустрічі за круглим столом, диспути, виховні години та години спілкування, батьківські всеобучі, кінолекторії, тренінг з питань протидії торгівлі людьми (спільно із ТМЖК «Відродження нації»), виставка стіннівок, настільні комікси та тематичні презентації, уроки-тренінги, консультації, стенди, виставка);
- службами зайнятості населення (профінформаційні сектори з інформацією з питань протидії торгівлі людьми (ПТЛ), семінари);
- центрами соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді (в трьох районах області проводилися «гарячі лінії» з питань протидії торгівлі людьми, низка інформаційно-просвітницьких та соціально-правових послуг соціально-вразливим категоріям населення, в т.ч. проводилися групові заходи в навчальних закладах та місцевих центрах зайнятості населення, розповсюдження плакатів).

6. Основними цільовими аудиторіями проведених маркетингових комунікаційних заходів були учні, студенти та безробітні. Вибір цільових груп та методології превентивної роботи не ґрунтувався на попередніх дослідженнях;

7. Інформаційні матеріали, що розповсюджувалися серед учасників та використовувалися в рамках інформаційних заходів, в основному, були укладені, надруковані та розповсюджені за рахунок міжнародних донорів;

8. У відповідях окремих структурних підрозділів надано інформацію щодо заходів, проведених спільно із громадськими організаціями за кошти міжнародних донорів, тобто, за реалізацію заходів з протидії торгівлі людьми відповідали урядові та неурядові організації;

9. Дослідження кращої практики, методів і стратегій не відбувалось;

10. Заходи щодо підвищення усвідомлення відповідальності і важливої ролі засобів масової інформації та громадянського суспільства у визначенні попиту як однієї з корінних причин торгівлі людьми не здійснювались;

11. Активно здійснювались превентивні заходи, що включають освітні програми для хлопців і дівчат під час перебування у школі, які підкреслюють неприпустимість дискримінації на основі статевої приналежності і її жахливих наслідків, важливість статевої рівності, а також честі і гідності кожної людини;

12. Було реалізовано низку заходів із зниження рівня насильства та підвищення гендерної освіти, що мають опосередковане відношення до перешкоджання попиту;

13. Структурними підрозділами органів державної влади Тернопільської області протягом 2013 - I половини 2015 рр. здійснювались різноманітні заходи з підготовки працівників організацій та установ, що здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми і захисті осіб, які постраждали від торгівлі людьми. Переважно навчання відбувались у формі навчальних семінарів для представників відділів районних державних адміністрацій, державних установ, до повноважень яких належать ПТЛ, тренінгів, курсів підвищення кваліфікації у центрі перепідготовки і підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування за навчальним модулем із 26 годин;

14. Є розбіжності у відповідях: так, у листу від служби у справах дітей зазначено, що протягом запитаного періоду жоден із працівників не проходив навчання з питання ПТЛ, а в листі департаменту сім'ї, молоді, фізичної культури та спорту Тернопільської обласної державної адміністрації вказано серед учасників навчання працівників служби у справах дітей;

15. Державне фінансування заходів, пов'язаних із ПТЛ, було спрямоване:

- на діяльність Міжвідомчої координаційної ради з питань попередження насильства в сім'ї, гендерної рівності та протидії торгівлі людьми виділено у 2013 – 2 500 грн., 2014 - 2200 грн., 2015 - 2400 грн.;

- на навчання державних службовців (26 навчальних годин на рік), за рахунок коштів обласного бюджету у 2013 - 5 тис. грн., 2014 - 8 тис. грн., 2015 – 3 тис. грн., та з інших джерел у 2013 році – 9 тис. грн., 2014 – 7 тис. грн., 2015 - 2 тис. грн.;
- на реалізацію організаційних, дослідницьких, інформаційних, освітніх заходів з питань протидії торгівлі людьми було виділено з обласного бюджету у 2013 - 12 тис.грн., 2014 – 10 тис.грн., 2015 – 5 тис.грн.
- на замовлення Мінсоцполітики було розроблено макет соціальної реклами з протидії торгівлі людьми для друку плакатів та буклетів (13,6 тис. грн.);
- на замовлення Мінсоцполітики у вересні 2013 року виготовлено соціальний ролик «Чекаю на маму». Зазначений ролик транслювався в ефірі державних телерадіокомпаній та 28-ми регіональних телерадіокомпаній протягом 1 місяця 2013 року. Згідно кошторису, сума витрат на даний ролик склала 60,0 тис. гривень.

16. Виконання комунікаційної роботи у сфері трудової міграції утруднено, оскільки, згідно інформації із запитів, відсутні матеріали, які могли б поширюватись фахівцями із соціальної роботи у населених пунктах області;

17. Оцінка впливу комунікаційних заходів не проводилась жодним структурним підрозділом органів державної влади;

18. На сайтах органів державної влади особі, яка шукає інформацію щодо ПТЛ, її важко знайти, на окремих сайтах її немає взагалі;

19. Аналіз соціальної реклами в розрізі тематичних напрямів виявив, що структура обсягу соціальної реклами мало кореспондує визначеним пріоритетам розвитку українського суспільства і визначені на національному та міжнародному рівнях пріоритети не завжди враховані у соціальній рекламі;

20. Соціальна реклама стосовно ПТЛ по Тернопільському телебаченні та радіо, які знаходяться в підпорядкуванні Держкомтелерадіо України, транслювалась протягом 2013 року у період з 26.08.2013 по 31.10.2013 р., проте керівництво Тернопільської ОДТРК в листі зазначило, що записів, які б підтвердили дійсність транслювання рекламних матеріалів на час подання запиту не мають:

- ролик «Експлуатація дітей поруч. Ти можеш її зупинити» з 26.08.2013 по 31.10.2013, тривалість ролика 30 с., 5 повторів на добу;
- ролик «Торгівля людьми. Розпізнай небезпеку вчасно», з 26.08.2013 по 31.08.2013, тривалість 47 с., 5 повторів на добу.

21. За ініціативи та підтримки Міністерства соціальної політики були здійснені такі інформаційні заходи в рамках соціальної реклами:

- разом з Держкомтелерадіо України у серпні - вересні 2013 р. на національному телебаченні було розміщено 3 відео-ролики: „Експлуатація дітей поруч. Ти можеш її зупинити!” (хронометраж 41 сек.), „Торгівля людьми. Розпізнай небезпеку вчасно!” (хронометраж 43 сек. та 48 сек.);
- разом з MTV EXIT - виготовлення відео-ролика „Життя на продаж”;
- у співпраці з Генеральним Директором з прав людини і правовим питанням Ради Європи розпочато розповсюдження брошур „Ти не продаєшся. Торговля людьми” в регіони України, наклад 1890 прим.;
- у співпраці з Координатором проектів ОБСЄ в Україні розроблено інформаційні наліпки „Мої правила безпеки” для розміщення на вокзалах, автостанціях, зупинках громадського транспорту, адміністративних установах та інших місцях масового скупчення людей;
- на замовлення Мінсоцполітики у вересні 2013 року виготовлено соціальний ролик «Чекаю на маму», який транслювався в ефірі державних телерадіокомпаній та 28-ми регіональних телерадіокомпаній у період з 28 вересня по 28 жовтня 2013 року.

На жаль, жоден структурний підрозділ Тернопільської ОДА не зазначив про використання протягом досліджуваного періоду згаданих Мінсоцполітики друкованих чи відеоматеріалів.

ПЕРЕЛІК ПЕРВИННИХ ДОКУМЕНТІВ

1. Лист Тернопільського обласного центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді від 23.07.2015 р. № 343.
2. Лист служби у справах дітей Тернопільської облдержадміністрації від 03.08.2015 р. № 457/01-02-30.
3. Лист департаменту освіти і науки Тернопільської державної адміністрації від 21.07.2015 р. № 03/2926-10.
4. Лист департаменту охорони здоров'я Тернопільської обласної державної адміністрації № 0117-435-3пі/15-575/30236 від 21.07.2015 року
5. Лист департаменту сім'ї, молоді, фізичної культури та спорту Тернопільської обласної державної адміністрації № 01-06/882 від 22.07.2015 року.
6. Лист Міністерства соціальної політики України № 736/04/67-14 від 21.10.2014 р.
7. Розпорядження голови обласної державної адміністрації від 14 червня 2013 року № 253-од «Про затвердження заходів на виконання «Державної цільової програми протидії торгівлі людьми на період до 2015 року»» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.oda.te.gov.ua/main/ua/catalog/item/26754.htm?lightWords=людьми>
8. Запит на інформацію голови правління ТМЖК «Відродження націй» № 16 від 27.07.2015 р.
9. Лист виконавчого комітету Тернопільської міської ради від 30.07.2015 р. № 2710/01-10
10. Лист Тернопільської ОДТРК № 01-14/174 від 03.10. 2014 р.
11. Лист Тернопільського обласного центру зайнятості від 21.07.2015 № ОЦ-16/2529/0/15-08-18.
12. Лист Тернопільської обласної державної адміністрації від 03.08.2015 р. № 403-вих.